

Styrelsen	2025-06-13
Handling nr	7.3
Handläggare	Camilla Holtet
Daterad	2025-05-21
Reviderad	

Till
Styrelsen för Västtrafik AB

Uppföljning målområde: Andelen hållbara resor ska öka i hela Västra Götaland

Skövde dag som ovan

Lars Backström

Camilla Holtet

Trafikförsörjningsprogram 2021-2025

Övergripande mål – Andelen hållbara resor ska öka i hela Västra Götaland

Prioriterade åtgärdsområden:

- Västtrafik behöver fortsatt nära följa de satsningar som sker i infrastrukturen samt kring nya etableringar i regionen för att samordnat med relevanta aktörer genomföra aktiviteter och åtgärder som stöder ett ökat hållbart resande. På samma sätt behöver aktiviteter och samverkan ske med befintliga större arbetsplatser och industriområden för att utveckla möjligheterna att resa hållbart.

Västtrafiks kommentar: Större etableringar i regionen följs nära, i samverkan med berörda kommunerna och övriga berörda aktörer. Exempel på samarbeten kring större etableringar där Västtrafik aktivt deltar är AB Volvos etablering i Mariestad. Pågår även utredning, som görs i samverkan, kring utformning av framtida trafikering på Hisingen i Göteborg som kopplar an till flertalet etableringar. Det handlar dels om att säkerställa en god kollektivtrafikförsörjning, dels om att delta i andra aktiviteter och åtgärder som stöder ett ökat hållbart resande. Löpande samverkan med att förbättra och utveckla trafikförsörjning till befintliga större arbetsplatser och industriområden genomförs inom ramen för arbetet med vår trafikutveckling.

- Kollektivtrafiken behöver särskilt beakta könsperspektivet vid planering och förändring av trafiken. Det inkluderar faktorer som trygghet, säkerhet, hållplatsmiljö, tidtabellsplanering och prissättning. Kollektivtrafiken har också stor betydelse för barn- och ungas självständiga mobilitet och barnets bästa behöver tydligare prägla kollektivtrafikplaneringen.

Västtrafiks kommentar: Jämställdhetsperspektivet och socioekonomiskt perspektiv samt barn- och tillgänglighetsperspektivet finns med som ett perspektiv som vägs in och analyseras i arbetet med trafikutveckling såsom trafikplan. Även som en del av förstudier inför trafikupphandling görs bedömningar utifrån dessa perspektiv. Arbetet med att ta fram en uppdaterad handlingsplan för kollektivtrafiken på jämlika villkor utifrån strategiskplan för kollektivtrafik på jämlika villkor är under uppstart. Det bedrivs som en integrerad del av utvecklingen av verksamheten och därmed ett perspektiv som kommer lyftas in i flera delar av verksamheten.

- Cykeln är ett naturligt komplement till kollektivtrafiken. Det ska vara enkelt att kombinera cykel och kollektivtrafik oavsett var resan sker. Stora nyttor kan nås genom att systematiskt integrera cykel och kollektivtrafik.
Västtrafik ska vidare driva på och underlätta för hållbara resval genom informations- och beteendepåverkande projekt som stimulerar till ökad cykling, samåkning och bättre nyttjande av befintlig trafik. Kombinerade resor mellan cykel, övrig mikromobilitet och kollektivtrafik bör utifrån resultat och erfarenheter växlas upp och implementeras i ordinarie verksamhet i den takt ekonomin medger.
Västtrafik ska under 2025 undersöka möjligheten att hitta former för biljettsamarbete med uthyrningsaktörer för cyklar och elsparkcyklar. Tidigare utredning om möjligheten att ta med cykel på landsbygdsbussar bör slutföras under första halvåret 2025.

Västtrafiks kommentar: En första genomsyn av möjliga lösningar och vägar framåt har gjorts avseende cykel ombord på buss. Arbetet har fortsatt under året för att ta del av erfarenheter från andra aktörer samt från egna tester. Mindre förbättringar avseende cykel ombord på tåg är planerade efter de tester som genomfördes 2023/2024. Som ett led i att utforska möjlig utveckling av att underlätta kombinationsresande mellan hyrcykel/delad elspark och kollektivtrafik har tester gjorts med att synliggöra hyrcykel/delad elspark som en del av en kollektivtrafikresa i en digital karta. Detta i samarbete med Göteborgs Stad (Styr & Ställ) samt elsparkaktörer. Under 2025 utforskas området vidare genom resesök och biljettsamarbeten. Ytterligare utforskande tester för att underlätta kombinationsresandet har gjorts med säkra cykelboxar och låncykellösningar inom projektet CykelKoll. Informations- och beteendepåverkande projekt som syftar till att öka cykling och hållbart resande genomförs under 2025.

- Testverksamheten med "Buss on demand" har varit populär och väckt stort intresse och ska fortsätta att växla upp, utvecklas och utvärderas. En fortsatt utveckling av dynamisk kollektivtrafik kan även inkludera möjligheten att samordna trafiken med andra samhällssubventionerade transporter. Teknikutvecklingen inom transport- och kollektivtrafikområdet går snabbt med artificiell intelligens och autonoma fordon. Västtrafik ska med stöd av IKN aktivt främja och följa utvecklingen inom området, både avseende buss och färjetrafik, ta fram en aktivitetsplan med förslag till åtgärder och projekt samt samråda med berörda intressenter.

Västtrafiks kommentar: Ett utökat test kring Buss on demand har startats upp i Marks kommun under våren och planeringen för ytterligare ett utökat test planeras i Mölnlycke. Dynamisk kollektivtrafik i landsbygd pågår arbete kring inom ramen för projekt Närtrafik on demand. Ambitionen är att genomföra tester under 2025.

Utifrån tidigare genomförd förstudie kring autonoma fordon har det initierat ett samverkansprojekt för att förbereda för en fullstor självkörande buss i Gårda med start efter sommaren. Parallellt pågår omvärldsbevakning och dialog med samsarbetsaktörer om mindre självkörande fordon som på sikt kan bli en del av utvecklingen kring dynamisk trafik men också för framväxten av nya mobilitetsformer och tjänster.

- Samverkan och dialog med kommuner, grannregioner, näringsliv och civilsamhälle är en framgångsfaktor i genomförande och kunskapsinhämtning kring resmönster och resbehov. Västtrafik ska fortsatt medverka i samverkansarenan för hållbar mobilitet i glesare geografier (Fyrbodal, Skaraborg och Boråsregionen) och motsvarande samverkansarena för kollektivtrafiksystemets utveckling i storstadsregionen (Göteborgsregionen). Samverkan med kommunerna i frågor om framkomlighet och tillgänglighet till kollektivtrafiken behöver stärkas och anslutningsmöjligheter i form av pendelparkeringar för cykel och bil öka.

Västtrafiks kommentar: Samverkan är central i utvecklingen av kollektivtrafiken. Samverkan med kommunerna sker i det löpande arbetet och utvecklas kontinuerligt. Utvecklat arbetssätt kring trafikutveckling är ett sätt att anpassa det egna utvecklingsarbetet kopplat till kommunernas ansvar för samhällsutvecklingen. Samverkan kring pendelparkeringar, tillgänglighetsanpassning med kommunerna och Trafikverket är exempel på viktig samverkan för att få hela resan att fungera. Något som ständigt arbetas med och utvecklas.

Förbättrad framkomlighet i stadstrafik, och i Göteborgstrafiken i synnerhet, är ytterst angeläget och något som Västtrafik valt att särskilt fokusera på från våren 2025. Trafiksituationen i Göteborgstrafik

är ansträngd. Ett gemensamt initiativ att ta fram förslag på förbättringar på, och genomföra tester, för förbättrad framkomlighet för kollektivtrafiken har nu fattats beslut om, och pågår i samverkan med Göteborgs Stad.

- Kompetensförsörjning är en strategisk fråga för att kunna upprätthålla dagens trafik och samtidigt genomföra planerade satsningar. Västtrafiks pågående uppdrag kring tydligare krav på god arbetsmiljö och goda anställningsvillkor vid upphandling utgör utgångspunkten för det fortsatta arbetet att säkra kollektivtrafikens kompetensförsörjning.

Västtrafiks kommentar: Inom området skapa bra förutsättningar för förare och kundnära medarbetare har Västtrafik kraftsamlat. Området fokuserar både på att behålla medarbetare och att attrahera nya medarbetare. Initiativen handlar om att lyfta statusen och marknadsföra branschen samt att tillsammans med partners verka för en god arbetsmiljö. Trafikföretagen har det yttersta arbetsgivaransvaret för den personal som utför den upphandlade trafiken men Västtrafik kan påverka förutsättningarna på olika sätt. Trafikföretagen genomför individuella aktiviteter både för att attrahera nya medarbetare men också för att behålla medarbetare och lyfta status. Västtrafik har i samverkan med partnerföretagen, regionala och nationella branschgemensamma forum, fackliga organisationer men också andra aktörer genomfört ett flertal aktiviteter.

- Fortsätta arbetet med civil beredskap samt avsätta resurser för att uppnå framdrift och faktiska resultat. Omprioriteringar till förmån för totalförsvarsförmåga ska genomföras inom planerad verksamhet i den takt ekonomin medger. Beredskapsperspektivet ska vara en prioriterad del i kommande utveckling av kollektivtrafiken.

Västtrafiks kommentar: Västtrafiks arbete med civil beredskap ska utgå från kollektivtrafikens roll inom totalförsvaret. De viktigaste uppgifterna är att upprätthålla prioriterad kollektivtrafik, stödja Försvarsmakten, utföra sjuktransporter och genomföra storskalig utrymning. För att uppnå konkreta resultat ska utvecklingen av detta arbete få nödvändiga resurser och utföras i samverkan. Detta inkluderar samverkan med andra aktörer inom totalförsvaret, åtgärder för att stärka transportsystemets robusthet, utbyggnad av Västtrafiks förmåga inom totalförsvaret och övningsverksamhet både enskilt och med andra aktörer. Även anskaffning av beredskapsmateriel, tilläggsavtal för trafikföretagen samt att säkra kommunikationsvägar och infrastruktur ingår i arbetet. Nya lagkrav inom området, såsom NIS2¹- och CER-direktiven², träder i kraft 2024/2025, och Västtrafik planerar att implementera dessa bland annat genom ett systematiskt arbete med informationssäkerhet.

//

¹ NIS2 - [Network and Information Systems Directive 2](#)

² CER - [Directive on the resilience of critical entities](#)